

Protocol dalla radunanza communal digl cumegn da Surses digls 27 da zarcladour 2022 (nr. 03-2022)

Li ed oura Sala Grava a Savognin, allas 20.00
Preschaints: 45 votantas e votants
Parsoura: Leo Thomann, mastral
Actuar: Beat Jenal, canzlist

1. Bavagnaint ed elecziun digls dombravouschs

Igl mastral benevainta las persungas preschaintas alla radunanza communal. Siva d'ena curta infurmaziun davart igl adiever digl lungatg e la practica da rediger e publitgier igl protocol dalla radunanza communal, constatescha igl mastral tgi la radunanza communal odierna seia neida convocada conform alla constituziun, uscheia tgi ella seia cumpetenta da decider.

Tractandas:

1. Bavegna ed elecziun digls dombravouschs
2. Rendachint 2021
3. Rendachint davart projects d'investiziun terminos igl 2021: infurmaziun
 - a) Project d'investiziun «renovaziun lengias d'ovras Cantung Bel, Tinizong»
 - b) Project d'investiziun «sanaziun Veia Radons, Tigia»
 - c) Project d'investiziun «sanaziun Veia Segantini Savognin»
 - d) Project d'investiziun «sanaziun Veia Dual Riom»
 - e) Project d'investiziun «plazza da rimnar roba verda Davos Fallung Savognin»
 - f) Project d'investiziun «sanaziun veia da Talvangas - Cresta da Lai - Pro Barlegn»
4. Contract cun la Corporaziun Alp Faller pertutgont la cessiun gratuita da gôt, veias, sendas, pros e pastgiras ainten la Val da Faller (Mulegns) agl cumegn da Surses
5. Contract da servitut persunala cun la Corporaziun Alp Faller pertutgont conceder agl cumegn da Surses igls dretgs publics da passar a pe e cun vehichels sen las veias dallas parcelas nr. 9905, nr. 9908 e nr. 9923 (ainten la Val da Faller, Mulegns)
6. Moziun per migliurar la participaziun politica sen scalem communal
7. Lescha da sepultura e santieri digl cumegn da Surses: infurmaziun
8. Diversas infurmaziuns
9. Varia

Cunter la glista da tractandas na vignan fatgas nignas objecziuns, uscheia tgi chella vala scu approvada.

Scu dombravouschs vignan proponias ed eligias cun gronda pluralitad Zisca Demarmels e Jörg Bühler.

2. Rendachint 2021

An sia introducziun daclera igl mastral tg'igl rendachint sa preschainta danovamaintg fitg positiv. An vista allas grondas investiziuns digl cumegn igls proxims onns, seiigl pero d'eir anturn da moda precauta cun las finanzas communalas.

Igl mastral infurmescha tgi igl manader da partiziun finanzas, tgi vess da preschaintar igl rendachint, vegia gia da dar stgisa a curta vista per chesta seira. Sia donna spetga igl sagond unfant e vegia gia dad eir oz aint igl spital. Uscheia vigna el a preschaintar igl rendachint a mang dallas infurmaziuns tg'igl manader da finanzas vegia paragea per la preschaintaziun alla radunanza communal.

Igl resultat digl chint da gudogn e sperdita sera cun en surple d'antradas da fr. 1'675'792.24. Chegl sot la resalva tgi la radunanza communal approvescha la proposta dalla suprastanza da cudischier 2 milliuns francs ainten la prefinanziaziun per la construcziun dalla nova tgesa da scola primara a Savognin.

Las investiziuns nettas digl cumegn montan a total CHF 4'034'360.00.

La bilantscha sera sen tottas dus varts cun CHF 78'954'567.00. Igl medes liquids seian s'augmentos per 1.5 milliuns francs e montan igls 31-12-2021 a CHF 5'327'376.00. Igl impegn finanzials a lung termin vegian pudia neir redutgias igl onn 2021 per 1.6 miu. francs e montan igls 31-12-2021 angal ple a CHF 34'000.00, infurmescha igl mastral.

Er las cefras-clav digl cumegn vignan preschantadas cun declarar la muntada e las consequenzas da chellas per igl cumegn.

Dalla radunanza vignan fatgas nignas dumondas tar igl rendachint. Er igl parsoura dalla cumischung da gestiun Urs Guetg desista da piglier igl pled.

Resultat dalla votaziun:

Sen proposta dalla suprastanza e dalla cumischung da gestiun, sa basond sen igl rapport digl post da revisiun extern, decida la radunanza communal unanimamaintg da

- da metter 2 miu. francs ainten la prefinanziaziun (capital agen) per igl project "construcziun nova dalla tgesa da scola primara a Savognin";
- d'approvar igl rendachint 2021, tgi cumpeglia la bilantscha, igl chint economic, igl chint d'investiziun, igl chint dalla circulaziun digls daners ed agiunta, scu preschanto. Igl madem mument vign er do discargia agls organs e collaboratouras e collaboratours responsabels.

3. Rendachints davart projects d'investiziun terminos 2021: infurmaziun

Igl mastral infurmescha davart igls singuls projects d'investiziun digl cumegn da Surses tgi èn nias terminos gl'onn passo.

a) Project d'investiziun «renovaziun lengias d'ovras Cantung Bel, Tinizong»

Credit da CHF 140'000.00 (incl. TPV).

Igl costs totals montan tenor rendachint final a CHF 115'708.00. Igl credit approvo è nia sotpasso per radond 17% resp. CHF 24'292.00.

b) Project d'investiziun «sanaziun Veia Radons, Tigia»

Credit brut da CHF 200'000.00 (incl. TPV).

Igl costs totals montan tenor rendachint final a CHF 213'414.00. Igl credit approvo è nia surpasso per radond 7% resp. CHF 13'414.00.

c) Project d'investiziun «sanaziun Veia Segantini Savognin»

Credit brut da CHF 250'000.00 (incl. TPV).

Igl costs totals montan tenor rendachint final a CHF 216'279.00. Igl credit approvo è nia sotpasso per 13.5% resp. CHF 33'721.00.

d) Project d'investiziun «sanaziun Veia Dual Riom»

Credit brut da CHF 620'000.00 (incl. TPV).

Igl costs totals montan tenor rendachint final a CHF 492'097.00. Igl credit approvo è nia sotpasso per radond 20% resp. CHF 127'903.00. La raschung per esser sot prietsch è tg'ins ò betg gia da sanar divers meirs existents per lung dalla veia.

e) Project d'investiziun «plazza da rimnar roba verda Davos Fallung Savognin»

Credit brut da CHF 170'000.00 (incl. TPV).

Igl costs totals montan tenor rendachint final a CHF 117'340.00. Igl credit approvo è nia sotpasso per 31% resp. CHF 52'660.00. Igl muteivs persiva èn tgi las lavours sanitaras (canal) ve digl bietg existent èn betg neidas fatgas e tg'ins ò renunztgia da far en tetg sur la plazza da rimnar roba verda.

f) Project d'investiziun «sanaziun veia Talvangas - Cresta da Lai - Pro Barlegn»

Credit brut da CHF 930'000.00 (incl. TPV.).

Igls costs totals montan tenor rendachint final a CHF 751'800.00. Igl credit approvo è nia sotpasso per radond 19% resp. CHF 178'200.00. Las subvenziuns da cantun e confederaziun montan a CHF 223'337.00.

Davart igl rendachint digls singuls projects dovrigl nigna votaziun, i sa tracta angal dad infurmaziuns per las votantas ed igls votants, daclera igl mastral.

Dalla pussebladad da far dumondas vign betg fatg adiever.

4. Contract cun la Corporaziun Alp Faller pertutgont la cessiun gratuita da gôt, veias, sendas, pros e pastgira ainten la Val da Faller (Mulegns) agl cumegn da Surses

Igl affar vign preschanto dalla parsoura digl departamaint IV, Irene Kolb. La Corporaziun Alp Faller posseda las parcellas nr. 9905, nr. 9906, nr. 9907, nr. 9911 e 9923. Ella preveia da ceder chellas parcellas resp. part da chellas, gratuitamaintg u per en prietsch simbolic dad 1 franc agl cumegn da Surses. Las tractativas correspondentas tranter la corporaziun ed igl cumegn per surpiglier igl gôt e la veia da Mulegns a Faller (anfignen Plang) vignan manadas gio siva da divers onns.

Ossa seia nia elaboro en contract da cessiun correspondent. La radunanza generala dalla Corporaziun Alp Faller vegia gio approvo la cessiun dallas parcellas menziunadas soura agl cumegn da Surses. Er igl Departamaint d'infrastructura, energiea e mobilitad digl Grischun, scu post responsabel, vegia consantia agl transferimaint da proprietad dalla parcella da gôt nr. 9923 agl cumegn da Surses.

Igl contract da cessiun sa referescha an detagl allas parcellas suandontas:

- part dalla parcella nr. 9905: veia a Mulegns, Spadel, cun surfatscha da radond 250 m2 (chella surfatscha vign incorporada ainten la parcella nr. 9907);
- parcella nr. 9906: veia, senda, pro e taragn nuncultivo a Mulegns, Seglias, cun surfatscha da 1'412 m2;
- parcella nr. 9907: veia e senda a Mulegns, Prada Davos, cun surfatscha da 460 m2;
- parcella nr. 9911: veia e senda a Mulegns, Plang, cun surfatscha da 2'330 m2;
- part dalla parcella nr. 9923: gôt, pastgira, veia e senda a Mulegns, Val da Faller, cun surfatscha da 1'733'614 m2 (chella surfatscha vign registrada aint igl codesch funsil scu parcella nova nr. 9965).

La veia da Mulegns ainten la Val da Faller anfignen Tga e las veias dalla Corporaziun Alp Faller da Tga anfignen Plang ed Arnoz servan ultra digl scopo agricol e forestal er anc ad oters scopos, scu p.ex. pigl turissem, per survigilar igl provedimaint d'ava ed igl antgaschamaint d'ava, per l'ovra idraulica cun ava da beber scu er per equipar bietgs temporars privats.

Percheigl seiigl aint igl interess digl cumegn da surpiglier chellas parcellas, daclera la suprastanta responsabla. Cun surpiglier las parcellas da veia an sies possess survigna igl cumegn la pussanza esclusiva da disponer dalla surfatscha da veia e decida cotras davart igl dretg d'utilisaziun, igl mantignamaint ed en'eventuala renovaziun dallas veias. Ena persunga privata savess betg ple scumandar igl passadi. Persiva seia igl cumegn obliia da surpiglier igl mantignamaint e la responsabladad da proprietari dall'ovra.

I seia er raschunivel da surpiglier la parcella da gôt. Cotras survigna igl cumegn igl dretg exclusiv da disponer e da decider davart igl adiever digl gôt, aint igl rom digl dretg surordino. Ins stoptga betg ple dumandar la lubientscha a persungas privatas. Las proceduras davaintan pi simplas. Gio oz administreschan numnadamaintg igls selvicultours communsals igl gôt per incumbensa dalla corporaziun. Siva administrescha igl cumegn chel gôt an atgna cumpetenzza.

Dalla discussiun daverta na vign betg fatg adiever.

Resultat dalla votaziun:

Sen proposta dalla suprastanza decida la radunanza communal unanimamaintg da surpiglier las parcelas nr. 9905 (part), nr. 9906, nr. 9911 e nr. 9923 (part) ainten la Val da Faller (Mulegns) ed an chel senn d'approvar igl contract da cessiun cun la Corporaziun Alp Faller.

5. Contract da servitut persunala cun la Corporaziun Alp Faller pertutgont conceder an favour digl cumegn da Surses igls dretgs publics da passar a pe e cun vehichels sen las veias dallas parcelas nr. 9905, nr. 9908 e nr. 9923 (ainten la Val da Faller, Mulegns)

Chel affar stetta an connex cun igl contract da cessiun tracto oz an tractanda 4, daclera Irene Kolb, la parsoura digl departamaint IV.

Igl contract da servitut persunala preschaint pertotga la concessiun da dretgs publics an favour digl cumegn da Surses da passar a pe e cun vehichels sen veias e sendas dallas parcelas nr. 9905, nr. 9908 e nr. 9923. Chellas parcelas èn an possess dalla Corporaziun Alp Faller. Cun far chel contract survigna igl cumegn igl dretg da passar a pe e cun vehichels sainza restricziuns sen las veias e sendas dallas parcelas menziunadas. Las parcelas restan pero - cun excepziun dallas parts da surfatscha tgi vignan cedeidas tenor tractanda 4 - an possess dalla Corporaziun Alp Faller, precisescha Irene Kolb.

Cun conceder agl cumegn da Surses igl dretg public da passar a pe e cun vehichels sen las veias e sendas menziunadas survigna igl cumegn igl tetel giuridic per nizigier chellas ed igl dretg da las metter a disposiziun agl cumegnesser, sainza tg'igls possessours digl taragn possan relascher en scumond, daclera la suprastanta responsabla. Persiva seia igl cumegn obliia da mantigneir e da reglar l'utilisaziun dalla veia. Cun chel proceder vigna contanschia la siertad da dretg per tot igls pertutgias ed i seia a lunga vista ainten la strategia digl cumegn d'acquistar tot las veias tgi vignan duvradas dalla publicitad, u da survagneir aglmanc igl dretg da pudeir nizigier ellas.

La radunanza generala dalla Corporaziun Alp Faller vegia approvo igl preschaint contract da servitut persunala pertutgont la concessiun digls dretgs publics da passar a pe e cun vehichels.

En votant fò ena dumonda d'ancligientscha pertutgont las parcelas cedeidas an tractanda 4 ed igl dretg da passar a pe e cun vehichels per part sen las medemas parcelas. Irene Kolb so rasponder la dumonda per cuntantienscha digl interrogatur.

Resultat dalla votaziun:

Sen proposta dalla suprastanza decida la radunanza communal unanimamaintg d'approvar igl contract da servitut persunala cun la Corporaziun Alp Faller pertutgont la concessiun da dretgs publics an favour digl cumegn da Surses da passar a pe e cun vehichels sen las veias dallas parcelas nr. 9905, nr. 9908 e nr. 9923 (cun excepziun dallas parts da surfatscha tgi vignan cedeidas tenor tractanda 4) ainten la Val da Faller, Mulegns.

6. Moziun per migliorar la participaziun politica sen scalem communal

A caschung dalla radunanza communal digls 25 d'avregl 2022 ò la votanta Yasmine Bastug inoltro ena moziun per migliorar la participaziun politica sen scalem communal. Igl mastral infurmescha gl'amprem an detagl davart igl cuntign e la fegnameira dalla moziun e siva er davart la posiziun e las ponderaziuns dalla suprastanza. An spezial vign ranviia agl fatg tgi la suprastanza ò per mangs da far ena revisiun dalla costituziun communal. Cun chella revisiun vignan proponeidas diversas maseiras per migliorar la participaziun politica. La populaziun vegia alloura er la pussebladad da piglier posiziun tar la revisiun dalla costituziun. Las propostas menziunadas dalla moziunaria an sia moziun possan neir risguardadas ainten la revisiun dalla costituziun communal, sainza tgi la moziun vegia da neir acceptada dalla radunanza communal. Da tractar da moda parallela la moziun e la revisiun dalla costituziun communal caschung tenor la suprastanza lavour administrativa supplementara sainza purtar en nez supplementar, daclera igl mastral. Perchegl propona la suprastanza da betg acceptar la moziun.

Ins vegia er infurmo la moziunaria davart la posiziun e la proposta dalla suprastanza. Schibagn tgi ella seia betg ancltega cun tot las ponderaziuns dalla suprastanza, seia ella pero er digl meini tgi na seia betg raschunevel da tractar la moziun parallel tar la revisiun dalla constituiun. Per ella seia la moziun an chel senn liquidada.

Dalla discussiun daverta na vign betg fatg adiever.

Resultat dalla votaziun:

Sen proposta dalla suprastanza decida la radunanza communal unanimamaintg da betg acceptar la moziun per migliurar la participaziun politica sen scalem communal, inoltrada dalla votanta Yasmine Bastug.

7. Lescha da sepultura e santieri digl cumegn da Surses: infurmaziun

Suprastant Adrian Ballat, parsoura digl departamaint II e responsabel tranter oter per igls santieris, daclera tgi aint igl contract da fusiun seia stipulo tg'igl cumegn fusiuno vegia d'unifitgier schi spert scu pussebel la sia legislaziun. Ena gronda part dalla legislaziun seia gio neida unifitgeida. Ossa vegia la suprastanza er elaboro la lescha da sepultura e santieri digl cumegn da Surses.

L'elaboraziun da chella lescha seia betg stada simpla. D'ena vart percheigl tgi sa tracta d'ena tematica cun grondas emeziuns e dall'otra vart, percheigl tgi detta grondas differenzas an cheigl tgi pertotga las practicas digls anteriours cumegns.

Siva la sia introducziun vo Adrian Ballat tras igls singuls artetgels dalla lescha da sepultura e santieri cun declarar mintgamai igls muteivs tgi on mano agl cuntign dalla lescha.

Alla fegn dallas sias explicaziuns renda igl suprastant attent tgi igls divers cumegns-baselgia an Surses vegian survagnia igl sboz dalla nova lescha gio ordavant cun la pussebladad da piglier posiziun tar tal. Igl termin per piglier posiziun seia betg anc spiro. La populaziun vegia ossa mademamaintg la pussebladad d'inoltrar alla suprastanza anfignen igls 31 da fanadour 2022 giaveischs e propostas tar la lescha.

Resumaziuns digls divers votums fatgs a caschung dalla discussiun :

- Ins duess far sen tot igls santieris ena fossa comunabla.
- A Savognin ins vegia gia decida da fixar igl silenzi da bara sen 25 onns. Schi cheigl seia fixo uscheia ainten la lescha ins duess er sa tigneir ve da chel taimp.
- Dovrigl propi en plan da santieri? A Savognin dettigl p.ex. gio en tal plan. Cò dovrigl bagn betg en nov plan!
- I vign preciso tgi sen igl santieri refurmo a Beiva dettigl er ena fossa comunabla.

Adrian Ballat ed igl mastral peglian ancunter igls divers votums cun precisar tg'ins vigna a rimnar tot las posiziun tgi vignan inoltradas ed alloura decider tgenegnas tg'ins viglia risguardar ainten la lescha. Schi pussebel duess la lescha neir sottamessa alla proxima radunanza communal per l'approvaziun.

8. Diversas infurmaziuns

Igl mastral infurmescha

- davart l'iniziativa tgi è neida inoltrada cun la fegnameira da relascher en scumond general da far fis artificials sen igl territori communal.
- davart la decisiun dalla suprastanza communal da recumandar alla populaziun ed agls giasts da desister da far eir rachetas e petardas a caschung dalla festa naziunala.
- davart la purscheida digl cumegn da coordinar la pussebladad da carar an cuminanza allas radunanzas communalas ed anavos a tgesa.
- davart l'elecziun complementara per en post aint igl cunsegl da scola. L'elecziun seia necessaria causa tgi la commembra digl cunsegl da scola, Nina Carisch, vegia surpiglia la

plazza dalla meisa da mezde per la Scola Surses e vegia cotras gia da sa retrer digl sies uffezi.

- davart igl ulteriour proceder an connex cun igl project d'investiziun "plazzas da sport La Nars". Siva aveir tratg aint diversas offertas ins vegia stuia constatar tgi igls costs seian oz en toc pi ots tgi calculo aint igl preventiv. Ins vegia pero betg anc las cefras concretas. Schi spert tgi chellas seian sen meisa sarogl necessari da dumandar en credit supplementar a caschung dalla proxima radunanza communal e siva anc agl cumegn d'urna. Per pudeir realisar igl antier project anfignen la fegn digl 2023 ins vegia decida da scumanzar cun tschertas lavours, malgro tg'ins vegia betg anc tracto igl credit supplementar.
- davart l'analisa da prieveles tg'igl cumegn ò elaboro.
- davart igl sarvetsch d'infurmaziun gratuit per SMS scu med da comunicaziun tar evenimaints aint igl cumegn.
- davart igls termins dallas radunanzas communalas e digls cumegns d'urna 2022.

9. Varia

En votant fò adiever dalla pussebladad da piglier igl pled. Considerond igl fatg tgi el na dumonda betg da protocollar igl sies votum, vign chel betg menziuno aint igl protocol.

Cun grond plascheir infurmescha igl mastral tgi igl manader da finanzas seia davanto chesta seira bab d'en feagl. La radunanza benevainta igl novnaschia cun applaus.

Igl mastral sera la radunanza communal a las 22.00 cun angratzger per la participaziun e giaveischa a tots en bung arrivo a tgesa.

Tinizong, igls

Igl mastral:

Igl actuar:

Leo Thomann

Beat Jenal